

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΕΣ

ΜΙΑ ΩΡΑ ΜΕ ΤΟΝ κ. ΚΩΣΤΑ ΒΑΡΝΑΛΗ

ΕΤΑ τὸν κ. Κωστή Παλαμά, τὸ γενάρχη καὶ τὸ σχολάρχη, ὅπως τὸν δόξασαν, τὸν ποιητῶν μας, ἐρχεται σήμερον ἡ σειρά τοῦ κ. Κώστα Βάρναλη, ποιητῆ ὄχι τῆς τελευταίας ὄρας (αὐτοὶ συνήθιζον νὰ σβίνονται μετὰ τὴν ἴδια εἰσολία πὸ ἐμβάλλονται), ἀλλὰ τῆς πρωτοτορίας. Ὁ παραπάνω τίτλος, τόσο ζηλευτὸς καὶ πηριτωτὸς γιὰ τὴν ἀνήσυχη καὶ ἀεκιμένη ἐποχὴ μας, ἀξίζει ὀλοσδιόλου δίκαμα νὰ τοῦ δοθεῖ, γιὰτὶ ὁ Βάρναλης δὲν ἀντιπροσωπεύει καὶ δὲν πραγματοποιεῖ μονάχα μὰ ἄλλη ποιητικὴ ἀναζήτησι, ἀπὸ τὴς πολλῶ φρεσικῆς καὶ συνθησιμένης ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης, ἀλλὰ βροῖσεται ἐπεξεραλῆς—στὸν τομέα βέβαια τῆς ἰδικῆς του ἀσχολίας—ἐνὸς κινήματος μετὰ γεωωότερη σημασία καὶ μετὰ ἀπροσδιόριστα ἀκόμη ἀποτελέσματα. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ σημερινοὶ νέοι, οἱ φρεσικοὶ σηματοφόροι καὶ πρόμαχοι κάθε καινοῦργιας ἰδέας, καλλιτεχνικῆς ἢ κοινωνικῆς, πὸν δὲν ἔπιασε ἀκόμη οἷζες μετὰ τὸ χῶμα, ἀναγνωρίζουν στὸν ποιητῆ τοῦ «Καλοῦ πολίτη» τὸν ἀποκλειστικὸν ποιητῆ τους, μ' ἓνα φροντισμὸ ὀλοτέλα νεανικὸ, φτάνοντας κάποτε ὡς τὴν ἀδειά μετὰ τὸ νὰ μὴν παραδέχονται κανέναν ἄλλον ἐπὶ γῆς. Οἱ «Μοιραῖοι» του, πὸν μετὰ τοὺς καπνοὺς καὶ τὴς βροσιῆς τῆς ὑπόγειας ταβέρνας κλαίει τὴν τύχη τους καὶ ἀνιστοράνε τὴς κακομοιριῆς των, ἔχουν γίνει ἓνα ἀπὸ τὰ δημοτικότερα ποιήματα τῆς νέας γενεᾶς καὶ ἔχουν ἀνυψοθεῖ σὲ ἄληθινὸν σῆμα, μολοντί, ἐδῶ πὸν τῶφερε ὁ λόγος, δὲν πρόκειται παρὰ γιὰ ἓνα ποίημα μετὰ μέτρια τεχνικὴ ἀξία, ἀπὸ τὰ παλιότερα ἄλλοτε τοῦ ποιητῆ.

Γιὰ τὸν Βάρναλη κυκλοφορεῖ ἡ φήμη πὸν περνᾷ τὸν καιρὸ τοῦ στὰ κρασσοπυλιᾷ, ἅμα δὲ μαγατεύει στὸν καιρὸν τῆς Δεξαμενῆς παίζοντας τὰβλι, καὶ πὸν σπάνια μπορεῖ νὰ τὸν πετύχεις ἄλλοῦ πονθενά. Ὅμως ἡ διάδοσις αὐτῆ, ὅπως καὶ ὅλες τους, εἶνε ὑπερβολικὴ καὶ μπερῶ, νομίζω, νὰ τὴν διαφεύσω. Ἐγὼ τοὐλάχιστο ὀμολογοῦ πὸν δὲν ἐδυσκολεῖται καθόλου νὰ τὸν ἠνωμισώσω καὶ πὸν κατῶρθωσω νὰ τοῦ πᾶρω τὴ συνέντευξι ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή πὸν τὸν εἶδα καὶ τὸν ἐγνώρισα. Τὸν ἐβροῖσα στὸ σπίτι του, ἓνα καθόλου πολυτελὲς ἀνώγειο τῆς ὁδοῦ Ζαλοκώστα, τὸ μεσημέρι τὴν ὥρα πὸν εἶχε στρωμένον τὸ τραπέζι καὶ ἔτρωγε... ντομάδες. Ὅμοιότατος τοῦ ἦταν ἡ κυρία του, μετὰ πατρικὸν ὄνομα Μοάτσου, πὸν ἐπιχερεῖ ἐν τῇ Ἀθήνᾳ ὡς καθηγήτρια τῆς γαλλικῆς καὶ γράφει καὶ ἡ ἴδια στίχους—ἔχει ἐκδώσει κίωλας μὰ συλλογῆ—ὀλοτέλα βέβαια διαφοροτικὸς ἀπὸ τοὺς ἐπαναστατικὸς καὶ ὑπερόχους τοῦ ἀντρός τῆς. Ἡ ὥρα ἦταν ἀκατάλληλη φρεσικὰ γιὰ τὴ δουλειὰ πὸν πῆγα ἐγὼ—ὁ ἄνθρωπος πεινοῦσε καὶ ἤθελε νὰ φάη—, ἀλλὰ ὁ ποιητῆς πρῶθυμος καὶ εὐγενικός, μὸδωσε τὴν ἀδειά καὶ ἀρχίσω. Κι' ἔτσι μασὺ μετὰ τὴς μπουκιῆς του... κατὰπνε καὶ τὴς ἐρωτήσεως μου.

— Θὰ σὰς ρωτήσω ὅτι θυμηθῶ καὶ θὰ πὸν ἀπαντήσετε ὅπως σὰς ἀρέσει. Θὰ πὰς ἀκούω καὶ δὲ θὰ κρατῶ σημειώσεις...

— Σῦμφωνοι. Λέγετε!

Ἡ τελευταία λέξι μὸδρχεται σάν ἀπήχησι παλιὰ τῶν γυμνασιακῶν χρόνων καὶ θυμιά το... δεῦτερο ἐπάγγελμα τοῦ ποιητῆ.

— Ἐκάνετε καθηγητῆς στὸ γυμνάσιο, τοῦ λέω, δυναμιώνοντας ὁμοῦς τὴ φωνή μου, γιὰτὶ καθὼς εἶχα μάθει καὶ καθὼς ἔβροῖνε πολλοὶ, ὁ ποιητῆς πᾶσχει ἀπὸ βαρκοῖα.

— Ναι, κάθισα κάμποσα χρόνια. Ὅταν ὁμοῦς ἔβγαλα τὸ «Φῶς πὸν καιεῖ», μ' ἔδωξαν γιὰ τὰ φρονιματὰ μου. Εἰμίονα τότε δταν συστήθηκε ἡ Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία μετὰ διευθυντῆ τὸ Γληνῶ, καθηγητῆς τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Ἀλλὰ ὕστερ' ἀπὸ ἓνα χρόνον καταργήθηκε καὶ αὐτῆ ἡ σχολή.

— Τι ἐντυπώσεις σὰς ἔχουν μείνει ἀπὸ τὸ σχολεῖο; Εὐχάριστες, δυσάρεστες; Πὸν τὰ πηγαίνετε μετὰ τὰ παιδιὰ;

— Ἀ, τὰ παιδιὰ μ' ἀγαποῦσανε πάντα. Μ' ἀγαποῦσανε, ἀλλὰ μαζὶ καὶ μετὰ ἐπέβλεπαν, ὅπως συμβαίνει μ' ὅλους τοὺς δασκάλους. Ἐτσι γίνεται μετὰ τὰ παιδιὰ. Μπορεῖ νὰ σ' ἔχουν ἐν τῇ καρδίᾳ τους, ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή θέλουν νὰ σοῦ βγάλουν τὸ μάτι. Πρὸσπαθὺν νὰ βροῖν τὸ πάτημά σου καὶ μόλις κἀνεὶς νὰ γυρίσης λιγάκι, ἀρχίζουν

τὴν κοροϊδία. Καλὰ εἶνε τὰ παιδιὰ, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν θὰ μποροῦσα νὰ ξαναγυρίσω κοντὰ τους, μετὰ τὸ κούσουρι πὸν ἔχω. Ἄν ἦσαν λίγα, καμμιὰ δεκαριά, ἢ μεγὰλα καὶ δὲν ἐχρεοῖζονταν ἔξετάσεις, κατὶ γινόνταν. Ἐτσι ὁμοῦ... Ἀ, καὶ ἓνα ἄλλο. Τὰ παιδιὰ ὡς ἓνα διάστημα εἶνε καλὰ. Πέρα ὁμοῦ ἀπ' τὰ δώδεκα, τὰ δεκατρεῖς χρόνια ἀρχίζουν νὰ γίνονται Ἐλληνες, φρεῖτες, πατριώτες, καὶ ἄστα...

Πρῶτῶ γιὰ τὴν καταγωγή καὶ τὰ πρῶτα τοῦ χρόνου καὶ μαθαίνω πὸν γεννήθηκε στὸν Πύργο τῆς Βουλγαρίας, ἀπὸ Ἐλληνες ἐγκατεστημένους ἐκεῖ. Προφύεται ἀπὸ τὴ μεσαιῶ κοινωνικῆ τάξι καὶ ὁ πατέρας του ἦταν δερματέμπορος, ὅπως μὸν εἶπε ἡ κυρία του, πατουτοῦς, ὅπως μὸν τόνισε ὁ ἴδιος, χωρὶς ὁμοῦ νὰ καταλάβω ἂν ἡ διαφορά ἦταν ἀπὸ τὴν διαφορὰ λέξεων. Ἐχει κάμποσα ἀδέφια ἀκόμη καὶ ἓνας μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς χρημάτισε διευθυντῆς σ' ἓνα τραπέζι κατὰσθημα τῆς Σόφιας.

— Κανέναν τοὺς ὁμοῦ δὲν γράφει, μὸν ἐξήγησε σὲ σχετικὴ ἐρώτησι ὁ ποιητῆς. Ἀ, ὡς καὶ ὅλα... Αὐτῆ ἡ κατὰρα ἔπεσε μονάχα σὲ μένα.

— Μείνατε πολὺ ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ;

— Καλύτερα νάμεινα γιὰ πάντα, νὰ μὴν ἐρχόμουν ποτὲ ἐν τῇ Ἐλλάδᾳ, μὸν ἀπαντᾷ μετὰ πῆρα καὶ μετὰ κάποιον ἀποπροφῆ σὲ πρόσωπὸ τοῦ, πὸν εἶνε σχεδὸν ἀναπόσπαστη ἀπὸ τὴν ἐκφρασί του καὶ ἔχει βάλει, θαρρεῖς, τὴ σφραγίδα τῆς ἀνάτου. Φευγόντας ἀπὸ καὶ πῆρα ἐν τῇ Φιλιππούπολι καὶ τελείωσα τὸ γυμνάσιο. Κατόπιν ἦρθα ἐν τῇ Ἀθήνᾳ καὶ γράφτηκα ἐν τῇ πανεπιστήμιῳ ὅπου παρακολούθησα καὶ πῆρα διπλώμα φιλολογίας.

— Θυμῆστε τίποτε ἀπὸ τότε;

— Ἐνα μνηδικὸ πὸν μὸδβαλε ὁ Μιστριώτης. Οἱ καθηγητῆς ἦσαν καὶ τότε χωρισμένοι σὲ κόμματα. Ἄμα λοιπὸν ὁ φοιτητῆς στήνανε μετὰ τὸ μέρος τοῦ ἐνὸς, ὁ ἄλλος τὸν κατὰπρεχε. Ἐτσι καὶ ἐγὼ πῆρα τὸ μνηδικὸ ἀπὸ τὸ Μιστριώτη, ἐπειδὴ στοὺς ἀντιπάλους του εἶχα καλοὺς βαθμοὺς. Δουλίονα καὶ τότε οἱ χαριέδες σὲ πανεπιστήμιον...

— Κάνετε καθόλου ταξείδια;

— Ναι, πέρασα δυὸ-τρὶα χρόνια ἐν τῇ Παρίσι. Ἐν τῇ ἀρχῇ εἶχα πάει μετὰ ὑποτροφία. Κότρηκε ὁμοῦ καὶ γυρίσα. Ἀλλὰ ξαναπῆγα ἀργότερα, πρὶν ἀπὸ πενήτη χρόνια. Παρακολούθησα καὶ μαθήματα αἰσθητικῆς καὶ νεοελληνικῆς, ἀπὸ τὸν Μπᾶς καί...

— Τὸν Περνῶ; συμπληρώνω.

— Ἀ, τὸν ἔχετε ἀνοστιά; Σπουδαῖος καὶ αὐτός. Μέγα μνηδικὸν!

Πρὸσέχω πὸν ὁ Βάρναλης, κάθε φορὰ πὸν θέλει νὰ εἰρωνεύει ἢ νὰ σαρκῶσει ἀντὶ νὰ κάμει μορφασιμὸς καὶ χειρωνακίῆς ἢ νὰ φρονιάξει δυνατὰ σάν τοὺς ἄλλους, περὸφύεται νὰ ρίχνει καμμιὰ καθαρνοουσιάνη λέξι, διατηρώντας πάντα ἀμετάβλητο τὸ στεγνὸ καὶ ἀγέλαστο πρόσωπὸ του, μετὰ τὴς ζωηρῆς κίωλας ζᾶρες καὶ μετὰ τὴ ψαρά μαλιά.

— Πὸν σὰς ἐφάνηκε τὸ Παρίσι;

— Πολὺ ὠραία πόλις. Ἐχει ἀπ' ὀ-λα. Φυγιά, κροσὶ, γυναικες...

— Κάνετε παρέα μετὰ Γάλλους;

— Πρὸ πάντων μετὰ... Γαλλίδες!

— Ἐδῶ πέρα;

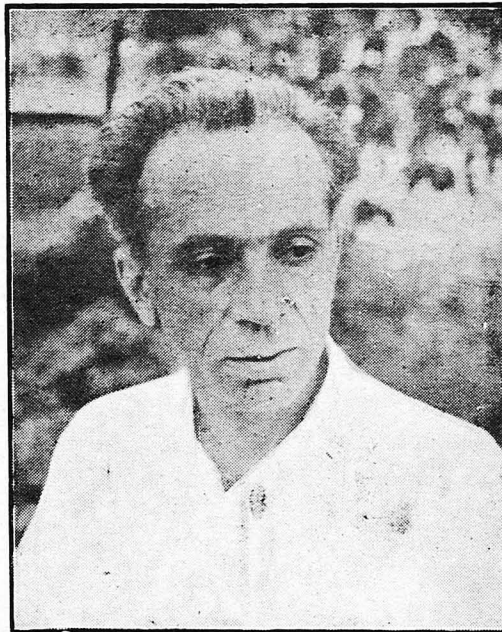
— Ἐδῶ εἶνε ἀπελπισία. (Καὶ παίρνει τὸν κατήφορο). Ἐδῶ δὲν μπορεῖ κανεὶς οὔτε νὰ ζῆσι. Οἱ καλλιτέχνες εἶνε σκαλοῖ, ἢ θέα τους φοβερῆ... Γιὰ νὰ δημοσηγορήσης, χρεοῖζεται νάχεις ἄνεσι καὶ κέφι, νὰ περνᾶς μὰ ζωὴ ἐπίσῶς, τεμπέλικη, ὅπως λέν καὶ οἱ Λατίνου. Καὶ τότε σὲ διάβολο νὰ γράφης καὶ νὰ διαβάσης, δταν δουλεύεις ὀκτώ-ἐννιά ὄρες τὴν ἡμέρα, ἐν τῇ σύνταξι τῶν λεξικῶν, δουλειὰ πληρωμένη; Τὸ λογοτεχνικὸ βιβλίον δὲν πονιεύεται, θὰ τὸ δοῦν δέκα ἄνθρωποι. Μὴν ντυτᾷ μετὰ πὸν ἔχω κάποια φίμα καὶ μ' ἀγοράζω. Ἐδῶ οἱ λογοτέχνες, γιὰ νὰ μποροῦσαν νὰ πρὸσφύουν, ἢ διορίζονται σὲ δημοσίους θέσεις καλῆς ἢ γίνονται συγγραφεῖς... διδακτικῶν βιβλίων. Ναι, ναι, αὐτὰ ἔχουν πέρασι σήμερον καὶ αὐτῆ εἶνε ἡ ἀλήθεια...

— Καὶ σεις πὸν ζῆσι;

— Δὲν σὰς εἶπα; σὲ λέξικὰ! Πότε σὲ ἓνα, πότε σὲ ἄλλο, πότε μόνος, πότε ἀνακληρωματικός...

— Καὶ δὲν ἀτελιζέστε;

— Βέβαια. Ἐλπίζω ὁμοῦ κάποτε. Λέω πὸν κάποιον μπορεῖ νὰ

Ὁ ποιητῆς κ. Κώστας Βάρναλης.

γίνη. "Αν και μεις δε θα δούμε τίποτε. 'Αγωνιζόμαστε για τους αϊμαριανούς, για τα παιδιά μας... Πού λέτε, ένας άνθρωπος, στη σημερινή κοινωνία, μονάχα κατά δύο τρόπους μπορεί να συντηρηθή, ή κλέπτων ή ψευδόμενος. 'Εγώ προτίμησα το δεύτερο. Και δουλεύω στα λεξικά από το πρωί ως το βράδυ...

— Και πότε γράφετε;
— Μά δε γράφω... Γιατί να γράφω; Για τη δόξα; 'Αφού δε γαίανον χρήματα...

— Και όμως σκοπεύετε να ξαναβγάλετε το «Φώς που καίει».
— Ναι, όλοτελα διορθωμένο κι' αλλαγμένο, αλλιώςιο απ' το πρώτο. Το βγάσω όμως για παράδες. "Αν δεν ήταν γυ' αυτό, το χρειάζόταν; Και στίχους δεν ξανάγραφα πια 'βστερ' απ' τους «Σκλάβους πολιορκημένους». Γιατί να τους γράφω; Για να λέγωμα από άλλους μέγας, από άλλους ελάχιστος, καλύτερος από τόν έναν, χειρότερος από τόν άλλον;...

'Ο τόνος της φωνής του παίρνει σ' αυτό το σημείο μίαν ειλικρίνεια συγκατανική, σχεδόν τραγική. Κι' αληθινά, δεν είνε δύσκολο να καταλάβης, άμα τόν ζυγώσης, πως αυτός ο περιγελαστής και σαρκαστής, που χαχανίζει για να μην κλάψη, είνε ένας άνθρωπος τραγικός κι' αληθινός όσο λίγοι του καιρού μας.

— Και την «'Αληθινή απολογία του Σωκράτη», συνεχίζει, την έβγαλα μονάχα για να κερδίσω και να βρωσω... "Ετσι κάνει ο τεχνίτης. Βγάζει με το έργο το άχτι του. Κι' έπειτα έρχεται η δόξα, όταν είναι κ'αθη. 'Αλλά και πάλι, αν υποθεθεί πως διαγράφεται, έρχεται άλλος και σε σκεπάζει. Και στο τέλος ο θάνατος...

— Κάποτε είχατε κάμει στόν «Παρανοσό» μιά όμιλια για το Βιζυηρό. Τι απόγινε;

— Την έκανα κομμάτια. 'Ηταν όλο ένθουσιασμός και ρομαντισμός. Το ίδιο κάνω για όλα μου τα παιχά. Τρέμω μήπως βρεθεί στα χαρτιά μου κανένα απ' τα υπολειπόμενα που να με ρεζιλίψει...

— "Όποτε λογαριάζεστε, βλέπω, την ύστεροφημία...

— "Όχι, σάν μέλλον, σάν τιμήμα του παρόντος.

— "Εστω. Γράφατε πολύ νέος στίχους;
— 'Από μαθητής. Και τους δημοσιεύα σ' επαρχιακά φύλλα. Πάν αυτοί πια...

"'Ηθελα να τού προσθέσω πως πάν όμι μονάχα αυτοί, αλλά κι' η πρώτη του συλλογή, ή «Κεοφίθρος», αλλά βαστάχτηκα και δεν τού ξανάγραφα στο νου δυσάρεστες αναμνήσεις.

— Μπορώ τώρα να σας ρωτήσω για μερικους λογοτέχνας μας;

— "Ο,τι θέλετε.

— Ποιους πεζογράφους εκτιμάτε;

— Τόν Παπαδιαμαντή που είνε άφραστος, τόν Βουτυρά που έχει τωρόστο ταλέντο, φτάνει να μην άνακατευεται με... οδράνια θέματα, και από τους τελευταίους πολύ-πολύ τόν Μυριβήλη και τόν Βενέζη...

— Ποιητές;

— "Α, να σας πώ. "Όταν ήρθα εγώ, βρήκα έτοιμες αιδεντίες, όπως τόν Παλαμά, να πούμε. Είνε μεγάλη ή σημασία του και για τ' άλλα, αλλά πρό πάντων για τόν δημοτικισμό. "Επειτα έκανα ταχτικά συντροφιά και κούβεντα με τόν Μαρξζώκη, 'Εκτωμό ακόμα τόν Γρυπάρη, τόν Μαλακάση, τόν Πορφύρα, τόν Καβάφη, τόν Φιλόφα. Αίτους όλους τους θαυμάζω, άλλον λιγότερο, άλλον περισσότερο. 'Εδώ δεν υπάρχουν βαθμολογίες. Δεν είνε όπως τόν σχολείο, όπου ή γυναικα μου μετρούει και βάζει—έννά, έννάμισο, πέντε, πεντέμισο...

— Για τόν Καρυωτάκη, τί γνώμη έχετε;

— Μου άρέσει πάρα πολύ. Τόν έχω μες στην καρδιά μου. 'Εκφράζει τις διαθέσεις μου...

Παραξενεύομαι και τού τόν λέω.

— Μά κι' εγώ είμαι άπιστοδόξος, άπαντά. Με τή διαφορά ότι προχώρησα λίγο παρακάτω. Δέ μπορούσα να βαστάξω αυτή τή δυστυχία κι' έλεγα κάτι να ιδώ, να γελάσω τόν εαυτό μου. 'Η διαφορά μεταξύ τών δυό μας είνε μονάχα τοσακή, όχι άξιολογική...

— Θα σας ρωτήσω ακόμα για δυό άλλους... συνομηλικούς σας, τόν Σικελιάνο και τόν Καζαντζάκη.

'Ο πρώτος έχει μέγα талантπον και μέγαν ταρταρισισμόν, έχει γράψει στίχους θαυμαστούς και στίχους άρλοτύπους. Είνε φοβερά άσυγκέκρωτος και άκατάστατος. "Όσο για τόν άλλον... μηδέν κάλαντον. Ξέρει μονάχα και γράφει όραία. Σάν τους παλιούς 'Αλεξανδρινούς, τόν 'Απολλώνιο τόν Ρόδο...

Βρίσκω πως άρετά βασάνισα τόν ποιητή με τή ανάγκησίν μου, τόν ευχαριστώ και τόν αποχαριστώ μαζί με τήν υποχρεωτική κυρία του. Πρίν φύγω τού ζητώ μιά φωτογραφία και βάζει τή γυναικά του να ψάξη.

— Αυτήν, αυτήν να τού δώσης, όχι τήν άλλη... Αυτή με δείχνει γέρον... όπως και είμαι... Σαραντακοχτώ χρονών...

ΑΠ' ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ "ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ,

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

'Ο Γάλλος καρδινάλιος και συγγραφέας Ντουσέν, ό οποίος ημιζόταν για τήν ύπεροχη μόρφωσί του και για τόν δηρκαίο τόν πνεύμα, είχε υποβάλει κάποτε υποψηφιότητα για τή Γάλλική 'Ακαδημία, στην όποια είχε κενωθεί μιά θέσις, λόγω τού θανάτου τού καρδινάλιου Ματιέ. Συγχρόνως όμως έγινε γνωστόν ότι τήν έδρα τού μακαρίτη κληρικού τήν έφιλοδοξούσε και άλλος συνάδελφός του, ό επισκόπος τού Μομπελιέ, Καμπριέρ.

Τότε ό καρδινάλιος Ντουσέν για να τιμωρήση και να εκποήση τόν αντίπαλό του, ό οποίος δεν είχε γράψει ποτέ ούτε ένα άρθρο, αποφάσισε να τού σαρώση τόν έξης νόστιμο παγνίδι. "Αρχισε δηλαδή να επισκεπτεται όλα τα βιβλιοπωλεία τού Παρισιού, μικρά και μεγάλα, κεντρικά και άπόκεντρα, άπευθύνοντας παντού τήν ίδια παραόληση:

— Μπορείτε να μου δώσετε τα «'Απαντα» τού επισκόπου Καμπριέρ;

— 'Αλλά παντού, όπως άλλωστε ήταν φυσικό, τόν ύποδέχονταν με τήν ίδια άπάντηση:

— Δεν γνωρίζουμε κανένα συγγραφέα μ' αυτό τ' όνομα!...

Και ό παικτώνρος Ντουσέν έφευγε από κάθε βιβλιοπωλείο μουμουρίζοντας στερεοτύπως:

— 'Ακούς εκεί να μίν έχετε τα βιβλία τού ένδόξου αυτού συγραφέως; Και οι άλλοι συνάδελφοί σας τα ίδια μου ελταν. Διάβολε, διάβολε! Κάποιο λάκκο κρύβει ή φάβα!...

Τα λόγια αυτά τού Ντουσέν είναν τήν περιέργεια τών βιβλιοπωλών, οι όποιοι κατέφυγαν στην 'Ακαδημία για να μάθουν τί έργα είχε γράψει ό Καμπριέρ. Και έξακριβώςαν βέβαια ότι ό κληρικός αυτός δεν είχε γράψει ούτε ένα φυλλάδιο, συγχρόνως όμως τόν έγελουποήσαν με τις έρεινες που έζαναν.

"Ετσι ό έξυπνος καρδινάλιος ρεζιλίψαν τόν επισκόπο και πέτυχε τόν σκοπό του.

Τόν ίδιο καιρό ρώτησαν τόν Ντουσέν τί θαλεγε στην 'Ακαδημία στόν επίσημο λόγο του για τόν καρδινάλιο Ματιέ.

— Θα πώ, άπάντησε ό Ντουσέν, ότι τρελλανόταν με τόν... μπριτζ. Πιστεύω πραγματικά ότι τού παγνίδι αυτό υπήρξε ή μεγαλύτερη άσχολία και εύχαρίστηση τής ζωής του. Φαντάζομαι μάλιστα τή σαγήν που θα συνέθη στόν Παράδεισο άμέσως μετά τήν εισοδό του. 'Ο Ματιέ, μόλις είδε τήν 'Αγία Τριάδα, θα ρώνησε: «Τί καλά, τί καλά! Τρεις αυτοί κι' ένας μπριτζ!».

'Ο Γάλλος ποιητής Μερσά είχε βγάλει κάποτε στο λαμό του ένα έξοδγκμα, άποκρονωτικότατο στη θέα. Για να μορηή λοιπόν να τού κρύβη από τους γνωρίζουσ του, αναγκάζόταν να φορη πλατό κολάρο και να ριζήνη άποπάνω ένα φουλάρο.

'Επειδή όμως ένόμιζε ότι δεν άρνούσαν αυτά για να λησιμονηθή ή άτυχία του, προσπαθούσε πάνποτε να φαίνεται εϊθνηος και γελαστός. Τό κατόρθωνε δε τόσο καλά αυτό, ώστε οι φίλοι του ώμολογούσαν ότι ή συντροφιά του ήταν αληθινά άπολαυστική.

'Αργότερα ό Μερσά υπεβλήθη σέ έγχείρηση, ή όποια επέτυχε, και έτσι άπαλλάχτηκε από τόν ούρνο όργανο που τόν έβασάνιζε, αλλά και που τού είχε σταθή πηγή εϊθνημίας και χαράς κατά τόν διάστημα τής άσθενείας του. Μετά τήν έγχείρηση όμως αυτή, ό Μερσά έχασε με μιάς όλο τόν κέφι του, έγινε άμίλητος και μελαγχολικός και σέ λίγον καιρό πέθανε από μαρασμό!

'Ο περίφημος Γάλλος ποιητής Φοντενέλ μειδούσε κάπου-κάπου, αλλά κανείς δεν τόν είδε ποτέ να γελάση. Μιά μέρα κάποιος φίλος του τόν ρώτησε γιατί δεν γελούσε όπως οι άλλοι άνθρωποι.

— Δεν γελώ, άποκρίθηκε ό Φοντενέλ, γιατί άπόλύστατα ποτέ μου δεν αισθάνθηκα τήν άνάγκη να κάμω «χά! χά! χά!...»

'Ο βασιλεύς τής Προσσίας Φρειδερίκος Α' ήταν φανατικός άθεος και παραξενεύονταν πως ό φίλος του συγγραφέας και φιλόσοφος Μπιακουλάρ ήταν τόσο θεοφοβούμενος.

— Δεν μου λέτε, τού είπε μιά μέρα ό βασιλεύς, πιστεύετε άκόμη σ' αυτές τις προλήψεις.

— Μάλιστα, Μεγαλειότατε, άπάντησε με τόλημ ό Μπιακουλάρ, πιστεύω. Κι' αυτό τόν κάνω, επειδή αισθάνομαι τήν άνάγκη να παραδέχομαι ότι υπάρχει κάποιο όν άνώτερο τών... βασιλέων!

